

**BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARINING KREATIV FIKRLASH
QOBILİYATLARINI SHAKLLANTIRISH**

Soliyeva Mashxura G‘ofurovna

Namangan viloyati Norin tumani

*MMTB ga qarashli 1- sonli umumiy o‘rta ta‘lim
maktabi Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi*

Annotatsiya. *Kasbiy ijodiy faoliyatni faol o‘zlashtirish va uni samarali amalga oshirish nafaqat bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirish va integratsiyalashuvi, kasbiy ishlarni bajarishning individual uslublari va usullarini ishlab chiqish, balki kasbiy ijod metodologiyasini egallash, kreativ fikrlashni rivojlantirishni anglatadi. Boshlang‘ich sinflarda ham bu jarayonni faollashtirish kreativ muhitni yaratish va pedagogik kasbiy mahoratni yuqori darajada tashkil etishni taqozo etadi. Maqolada bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativ fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish bo‘yicha 7 ta usul keltirilgan hamda pedagogik tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *kreativ, ijodiy fikrlash, kreativ pedagogika, zamonaviy ta‘lim, noan‘anaviy dars.*

Kirish. Ijtimoiy tartib talablari, tadqiqot va ta‘lim amaliyoti darajasi ta‘sirida pedagogikada yangi yo‘nalish – kreativ pedagogikani vujudga keldi. Zamonaviy XXI asr pedagogika fani va amaliyotida sezilarli o‘zgarishlarni amalga oshirmoqda. XXI asrning ta‘lim qadriyatlari insonparvarlik g‘oyalariga, shaxsga yo‘naltirilgan va individual yondashuvga, o‘z-o‘zini rivojlantirish va shaxsni ochishga, kreativ o‘qitish texnologiyalariga qaratilgan.

“Kreativlik” atamasi allaqachon zamonaviy ilmiy pedagogik lug‘atga mustahkam kirib borgan, ammo ilmiy soha sifatida u hali mustaqil emas va shuning uchun o‘rganish qiyin ko‘rinadi. Ijodiy pedagogika muammolari yaxlit pedagogik nazariya va boshqa insoniy fanlar tizimida: pedagogika tarixi va ta‘lim falsafasi, umumiy va kasbiy pedagogika va psixologiya, o‘qitish va tarbiyalash usullari va texnologiyalari, kasbiy etika va boshqa fanlar bilan uzviy bog‘liq[2].

Tahlil va natijalar. O‘qituvchi qanchalik ko‘p nostandart usullar va texnologiyalardan foydalansa, uning darslari qanchalik qiziqarli bo‘lsa, o‘quvchilar kelajakdagi hayotida nostandart muammolarni hal qilishga tayyor bo‘ladilar. O‘qituvchi noan‘anaviy o‘qitish usullari va texnologiyalarini mukammal egallashi, ularni o‘quv jarayonida puxta shakllantira olishi, shu bilan birga o‘quvchilarning kreativ va innovatsion bilim olishlari uchun ko‘proq izloanishlari zarurligini ta‘kidlaymiz.

Kreativlik (ingilizcha. “create ” - yaratish, “creative” - yaratuvchi, ijodkor) - individning yangi g‘oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi va mustaqil

omil sifatida iqtidorlikning tarkibiga kiruvchi kreativ qobiliyati[2]. Kreativ fikrlash funksional savodxonlikning tarkibiy qismi bo'lib, u insonning g'oyalarni rivojlantirish va takomillashtirish, yangi bilimlarni yaratish va ilgari duch kelmagan muammolarni hal qilish uchun o'z tasavvuridan foydalanish qobiliyati sifatida tushuniladi. PISA ma'lumotlariga ko'ra, Kreativ fikrlash ham o'z ishlanmalari haqida tanqidiy fikr yuritish va ularni takomillashtirish qobiliyatidir.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'z amaliyotiga bemalol qo'llashi mumkin bo'lgan kreativ fikrlashni rivojlantirishning 7 ta usulini ko'rib chiqamiz.

1-usul Qiziquvchan bo'ling

Siz o'rgatmoqchi bo'lgan yoki allaqachon o'rgatayotgan mavzu haqida ko'p narsalarni bilishingiz kerak. Dars mavzusi haqida hamma bilimlarni bilish mumkin emas, lekin siz bunga intishingiz kerak. Hech qachon izlanishdan to'xtamang, yangi narsalarni o'rganing va izlang. Haqiqiy kreativ o'qituvchilar haqida bir haqiqat shundaki, ular ingliz tilini yaxshi bilishadi. Vaholanki internetdagi ma'lumotlarning aksariyat qismi ingliz tilida. Ular hozirgi zamon ta'limi boshqa mamlakatlarda qanday o'qitilishi haqida izlanib turadilar. Kreativ o'qituvchilar odatda boshqa sohalarda ham o'qitiladi, bu ularga haqiqatan ham g'ayrioddiy faoliyat va materiallarni yaratishga imkon beradi.

2-usul Boshqa o'qituvchilar bilan fikr almashing

Hamkasblar bilan aloqa o'rnatish sizning kasbiy rivojlanishingiz uchun juda muhimdir. O'qituvchi sifatida siz kreativ g'oyalar bo'yicha monopoliyaga ega emassiz. Agar siz boshqa o'qituvchilar nima qilayotganiga e'tibor berishni boshlasangiz, ko'proq bilib olasiz.

3-usul - Yangi g'oyalarni to'plash va tizimlashtirish

Misol uchun agar siz ijtimoiy tarmoqlarda biron bir qiziq narsaga duch kelsangiz, o'quv uchrashuvida yaxshi fikr eshitasangiz yoki hamkasbingiz sizga darslaringizdan biriga juda mos keladigan ajoyib o'yinni o'rgatsa siz yangi g'oyalarni to'plang va o'zingizga moslab tizimlashtiring. Yoki o'qituvchi sifatida siz yangi o'qitish g'oyalari va boshqa ma'lumotlarni tartibga solishga yordam beradigan ilovadan foydalanishni o'ylab ko'rishingiz kerak.

4-usul - Bilimlaringizni baham ko'ring

Agar siz haqiqatan ham yaxshi g'oyalar manbai bo'lsangiz va boshqalar bugungi kunda bunday bilimlarga ega bo'lmagan bo'lsa, bilimlaringizni boshqa o'qituvchilar bilan baham ko'ring.

5-usul – O'zingizni kreativ fikrlayman deb tan oling

Hamma odamlar kreativ salohiyatga ega. Siz shunchaki bir oz vaqt sarflashingiz va hech kim o'ylab topmagan yoki hech bo'lmaganda siz o'rgatadigan joyda hech kim sinab ko'rmagan narsani izlashga harakat qilishingiz kerak.

Ilgari sinab ko'rmagan narsani sinab ko'rish - bu sizga kerak bo'lgan birinchi qadamdir. Bu sizning pedagogik fikrlash tarzingiz sizni odatdagi, eskirgan va

an'anaviylardan ajralib turadigan turli xil usullarda mavzuni o'qitishning kreativ usullarini ko'rishga majbur qiladi.

6-usul - Kreativlikni o'qitish uslubingizning bir qismiga aylantiring

Agar siz doimo o'quvchilaringiz uchun kreativ narsalarni o'ylab topishga harakat qiling. Ta'lim jarayonida kreativ g'oyalardan foydalanishga odatlanib qolishingizga va dars davomida vaqt o'tib ketishiga ishonamiz. Ijodkorlik boshqa yuk emas, balki o'qituvchi sifatida shaxsiy xususiyatingiz ekanligini tushunmaguningizcha, buni qayta-qayta bajarishingiz kerak.

7-usul - Tajriba qilishni boshlang

O'qituvchining hayotida eng yaxshi, ideal dars rejangiz siz kutgandek ishlaymaydigan paytlar bo'ladi. O'zingiz xohlagan natijalarga erishish uchun xafa bo'lish yoki kerakli o'zgarishlarni amalga oshirishning hojati yo'q. Garchi bu oqilona va mos javob kabi ko'rinishi mumkin. Boshqalardan farq qiladigan o'qituvchi bo'lishga harakat qiling, chunki siz boshqacha bo'lishingiz kerak, balki sizning dars uslubingiz boshqacha bo'lishi kerak va buni birinchi navbatda o'quvchilaringiz sezadi va qadrlaydi. Muvaffaqiyatsizliklar yuz berishi mumkin, lekin bu siz taslim bo'lishingiz va zerikarli, aniq va uzoq vaqt ishlab chiqilgan narsaga ustunlik berishingiz kerak degani emas. Izlanishlaringiz bir kun o'z mevasini beradi!

Xulosa. Ko'plab insonlar "kreativ" (san'at, adabiyot, musiqa) so'zining sinonimi sifatida tushinishadi. Bu mutlaqo to'g'ri emas. Aslida kreativlik bu turli ijodiy g'oyalarni ilgari surishga o'xshaydi. Kreativ fikrlaydigan insonlar bugungi fan texnika rivojlangan davrning eng kerakli insonlaridan. Chunki sun'iy intellekt va tayyor standart usullar kundan kunga ommalashib ko'paymoqda. Ammo kreativ va tasavvurga asoslangan yechimlar muvaffaqiyatning asosiga aylanmoqda. Shunday ekan, kreativ o'qituvchi ta'limning eng qimmat va izlanuvchan kerakli shaxsidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Muslimov N.A. "Bo'lajak kasb ta'lim o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish" /Monografiya. – T.: Fan, 2004.
2. Muslimov N.A. "Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompotentligini shakllantirish texnologiyasi" /Monografiya. –T.: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2013.
3. Drapeau Patti. Sparking student creativity (practical ways to promote innovative thinking and problem soving). – Alexandria – Virginia, USA: ASCD, 2014.
4. Tolipov O'Q., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot". T.: "Fan", 2005.
5. Sayidahmedov N."Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya". – T.: 2003.

6. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. *Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers*, 15(3), 49-57.

7. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. *Universum: технические науки*, (8-1 (77)), 27-29.

8. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(5), 990-993.

9. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. *Scientific Impulse*, 1(2), 535-537.